

Dnr KS-2025/00542
Diarietkod: 000

Sollentuna kommuns yttrande

Ökade drivkrafter till arbete:

Bidragstak (alt. 1)

Ett bidragstak som begränsar försörjningsstödet kan öka incitamenten för biståndsmottagare att söka arbete. Sollentuna kommun anser att förslaget kan komma med risker likt de som utredningen lyfter, exempelvis ökad brottslighet, försämrad integration och ökad segregation. Den individuella behovsbedömningen riskerar också begränsas vilket kan påverka kvaliteten på det stöd som ges. Som utredningen också lyfter ser Sollentuna kommun att förslaget kan få stora konsekvenser för barn och riskerar strida mot barnkonventionen. Sollentuna kommun anser att konsekvenserna av förslaget kan vara alltför omfattande och anser därför att förslaget kan behöva utredas vidare.

Begränsning av försörjningsstödet för större hushåll (Alt. 2)

Sollentuna kommun håller med i utredningens bedömning att begränsningen av riksnormens storlek för större hushåll kan öka incitamenten att arbeta, även om effekterna bedöms vara begränsade. Det är viktigt att beakta de konsekvenser som kan medföra för barn som växer upp i större familjer som mottager ekonomiskt bistånd. Sollentuna kommun anser att det är positivt att denna begränsningsregel inte ska påverka skäliga kostnader utanför riksnormen, bistånd till livsföring i övrigt eller bistånd i akuta nödsituationer.

Utredningen presenterar rimliga skäl till varför försörjningsstödet kan minska för större familjer. Till exempel kan barn i större hushåll ha möjlighet att arva kläder från äldre syskon, vilket kan minska behovet av nya inköp. Dessutom kan matkostnaderna per person minska något i större hushåll, eftersom större förpackningar ofta har ett lägre genomsnittspris, vilket kan leda till ekonomiska besparingar. Sollentuna kommun har förståelse för dessa argument och tillstyrker därför förslaget, med hänsyn till att det främjar en skälig levnadsnivå och är förenligt med principerna för social rättvisa och ekonomisk hållbarhet. Sollentuna kommun tillstyrker därför förslaget.

Sollentuna

Begränsning av försörjningsstöd utöver riksnorm

Sollentuna kommun instämmer utredningens bedömning om att förslaget inte kommer med några större förändringar till följd av saknade förutsättningar i socialtjänstlagen att göra höjningar eller sänkningar av riksnormen. Sollentuna kommun har inga övriga synpunkter på förslaget och tillstyrker därför utredningens förslag.

Ökade möjligheter till arbete

Personer som är sjuka och saknar sjukpenninggrundande inkomst

Sollentuna kommun ser att kravet på läkarintyg vid ansökan om ekonomiskt bistånd kan säkerställa att de som inte kan arbeta på grund av sjukdom får rätt stöd. Det är positivt att sjukskrivning ska ske från dag sju och att detta hanteras digitalt, vilket kan göra processen smidigare och minska risken för fel. Sollentuna kommun anser att krav på läkarintyg är en lämplig lösning, då det säkerställer att alla behandlas lika, oavsett om de får ekonomiskt bistånd eller inte. Detta skapar en rättvis och transparent process som garanterar att biståndsmottagare får det stöd de behöver baserat på objektiva medicinska bedömningar. Det bidrar till att upprätthålla principen om likabehandling och rättvisa inom socialtjänsten, vilket är viktigt för att alla ska ha samma förutsättningar och möjligheter.

Vidare innebär krav på läkarintyg att socialtjänsten kan göra mer informerade och korrekta bedömningar av biståndsmottagares behov, vilket kan leda till mer effektiv resursanvändning och bättre stödinsatser. För att kunna bedöma läkarintyg krävs dock hög kompetens hos personalen inom socialtjänsten, och för att bibehålla denna kompetens behövs särskilda och kontinuerliga utbildningsinsatser. Därför är det positivt med det kunskapsstöd som föreslås från Socialstyrelsen och Försäkringskassan, vilket kan hjälpa personalen att hålla sig uppdaterad om aktuella riktlinjer och bästa praxis. Detta medför dock ökade kostnader och administrativ hantering för socialtjänsten för att säkerställa att läkarintyg lämnas in och bedöms korrekt.

Socialtjänsten har inte personal som är medicinskt utbildade och därför inte kan eller bör göra medicinska bedömningar. Att socialtjänsten skulle göra bedömningar om personers sjukdomar utan sjukintyg skulle vara svårt att genomföra på ett hållbart sätt. Som utredningen nämner kan avsaknaden av sjukintyg skapa oklarheter kring vilka personer som ska bedömas ha godtagbara skäl att inte stå till arbetsmarknadens förfogande på grund av sjukdom. Detta kan leda till att personer som har nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom inte får rätt stöd, men det kan också leda till att personer som inte har nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom får ekonomiskt bistånd utan krav på att stå till arbetsmarknadens förfogande. Sollentuna kommun anser därför att sjukintyg ska vara ett krav som föreslås i utredningen. Dessutom är sjukintyg ett arbetssätt som flera av Sveriges socialtjänster redan idag arbetar utifrån.

Sollentuna

Vidare anser Sollentuna kommun att möjligheten att begära att personer deltar i arbetslivsinriktad rehabilitering är en positiv åtgärd. Genom att erbjuda arbetslivsinriktad rehabilitering kan biståndsmottagare få stöd att återgå till arbetsmarknaden, vilket kan minska deras beroende av ekonomiskt bistånd och förbättra deras livskvalitet. Sollentuna kommun ser därför positivt på att detta förslag formaliseras och integreras i det befintliga arbetet.

Sammanfattningsvis anser Sollentuna kommun att förslaget har potential att förbättra stödet till biståndsmottagare som är sjuka och att det kan bidra till en mer effektiv och rättssäker hantering av ekonomiskt bistånd. Trots de ökade kostnaderna och den administrativa bördan som förslaget kan medföra, bedömer Sollentuna kommun att de långsiktiga fördelarna överväger. Sollentuna kommun tillstyrker därmed utredningens förslag.

Strukturerad samverkan enligt samordnad individuell plan

Sollentuna kommun anser att förslaget är positivt och att SIP-möten kan förbättra samverkan mellan olika aktörer samt förenkla kontaktvägar. Genom SIP-möten kan en strukturerad och samordnad process etableras, vilket främjar en helhetsorienterad stödinsats. Detta kan förbättra kvaliteten på de tjänster som erbjuds och säkerställa att individen får rätt stöd vid rätt tidpunkt. Däremot anser Sollentuna kommun att möjligheten att initiera SIP-möten med Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen även borde vara möjligt innan avslag på samordnad rehabilitering, av just ovanstående orsak. Sollentuna kommun tillstyrker trots detta utredningens förslag.

Översyn av regelverket för ekonomiskt bistånd

Moderniserad riksnorm

Sollentuna kommun anser att förslaget kan medföra en mer enhetlig handläggning i hela landet utifrån hur dagens konsumtionsmönster ser ut. Det är också positivt att internet nu ska inkluderas i riksnormen, då socialtjänsten idag räknar detta separat. Sollentuna kommun tillstyrker därför förslaget.

Ekonomiskt bistånd till kostnader för hyra av bostad i andra hand

Sollentuna kommun ser att förslaget är kopplat till strukturella utmaningar på bostadsmarknaden som redan idag påverkar många individer, oavsett deras koppling till ekonomiskt bistånd. Förslaget kan riskera att förvandla dessa strukturella utmaningar till personliga svårigheter. I storstadsområden är det vanligt med boendeformer som omfattas av förslaget, och det väcker frågor om var dessa individer istället ska bo. Det finns en risk att personer kan behöva bo på bostadshotell, vilket ändå skulle kunna innebära kostnader för socialtjänsten. Detta kan även leda till en ökad marknad för bostadshotell, vilket i sin tur riskerar att skapa en grogrund för organiserad kriminalitet.

Ur ett barnperspektiv är det inte heller fördelaktigt att barn växer upp i osäkra och trångbodda hotellboenden, då erfarenhet och studier visar att detta kan vara en riskfaktor

Sollentuna

för bland annat kriminalitet. Barn som bor i sådana miljöer eller i osäkra bostadsformer kan uppleva en osäker och instabil tillvaro, vilket kan påverka deras utveckling och välmående negativt. Trångboddhet kan leda till stress och oro, vilket i sin tur kan påverka barnens skolgång och sociala relationer. Det är därför mycket viktigt att säkerställa att barn har tillgång till en trygg och stabil boendemiljö.

En annan grupp som påverkas starkt av förslaget är våldsutsatta, som kan få svårare att hitta en trygg plats när sådana här andrahandsboenden inte tillåts. Våldsutsatta personer, särskilt kvinnor och barn, behöver ofta snabbt kunna flytta till en säker plats för att undvika ytterligare våld och övergrepp. Om möjligheten till andrahandsboenden begränsas, kan det bli svårare för dessa individer att hitta en säker bostad, vilket kan utsätta dem för ytterligare risker och faror.

Dessutom försvåras möjligheten att etablera sig på arbetsmarknaden när bostadssituationen är osäker, särskilt om man bor i tillfälliga boenden. En stabil bostadssituation är en grundläggande förutsättning för att kunna fokusera på att söka arbete och delta i arbetsmarknadsåtgärder. Osäkerhet kring boendet kan leda till att individer har svårt att koncentrera sig på att hitta och behålla ett jobb, vilket kan försvåra deras ekonomiska självständighet och långsiktiga välmående.

Sollentuna kommun anser vidare att förslaget inte är förenligt med den Nationella hemlöshetsstrategin, som syftar till att minska antalet vuxna och barn i hemlöshet samt förebygga att människor blir hemlösa. Med tanke på de omfattande negativa konsekvenserna av förslaget kan komma med, avråder Sollentuna kommun därför från att gå vidare med utredningens förslag.

Ekonomiskt bistånd till personer som vistas i Sverige utan tillstånd

Sollentuna kommun instämmer i utredningens bedömning av konsekvenser, men anser att förslaget inte är främmande från nuvarande bestämmelser om personer som vistas i Sverige utan tillstånd. Därför tillstyrker Sollentuna kommun utredningens förslag.

Kompletterande bistånd vid deltagande i studier inom arbetsmarknadspolitiska program

Sollentuna kommun har inga invändningar mot utredningens förslag att inte ändra reglerna för studerande personer som är tillgängliga för arbetsmarknaden. Däremot anser Sollentuna kommun att det är av största vikt att tydliggöra regelverket för studier via Arbetsförmedlingen när en individ deltar i ett program genom Arbetsförmedlingen. Utredningen har identifierat otydligheter som resulterar i varierande bedömningar mellan kommuner, vilket försvårar handläggningen av ekonomiskt bistånd. Sollentuna kommun håller med om denna problematik och anser därför att en översyn av regelverket vore önskvärt, med syfte att skapa klarare och mer enhetliga riktlinjer.

Förhållandet mellan stat och kommun

Utökad uppgiftsskyldighet för bättre kontroll av kravet att stå till arbetsmarknadens förfogande

Sollentuna kommun ser förslaget som positivt, men uttrycker en önskan om att kunna få tillgång till ytterligare handlingar så som enskildas handlingsplaner från Arbetsförmedlingen, särskilt med tanke på det kommande aktivitetskrav. Sollentuna kommun tillstyrker därför förslaget i utredningen.

Uppföljning av ekonomiska drivkrafter inom försörjningsstödet

Sollentuna kommun instämmer i utredningens analys av att statistiken kan bidra till en bättre förståelse och mer effektiva åtgärder för att öka sysselsättningen bland biståndsmottagare. Förslaget medför dock konsekvenser för socialtjänsten i form av krav på ytterligare resurser för datainsamling och analys, vilket kan innebära en ökad administrativ börda. Trots detta tillstyrker Sollentuna kommun förslaget.

Kunskapsbaserade metoder och insamling av statistik

Ökad användning av kunskapsbaserade metoder inom ekonomiskt bistånd

Sollentuna kommun instämmer i de presenterade konsekvenserna av förslaget. Vidare anser Sollentuna kommun att förslaget kräver resurser för både implementering och utbildning av personal.

Sollentuna kommun ser positivt på den tydliga förankringen i evidensbaserade metoder kopplat till arbetsmarknadsinsatserna, likväl som bedömning av vilka insatser som ska ges till den enskilde individen. I och med att den kommunala arbetsmarknadsverksamheten idag inte är lagreglerad finns en stor variation mellan vilka insatser som erbjuds och det finns inte heller *ett* svar på vilken insats som leder till arbete. Det är bland annat avhängigt av den enskilda personens förutsättningar och utbildningsbehov, den lokala arbetsmarknaden och konjunkturläget.

Relevant statistik och mätning kräver att insatserna blir mer likvärdiga i Sveriges alla kommuner och så är fallet inte idag. Frågan är om en sådan likvärdighet skulle kunna påverka det kommunala självbestämmandet. Ett exempel är definitionen av en person som står till arbetsmarknadens förfogande. Till vissa kommuners arbetsmarknadsverksamhet kan individen söka själv, i andra kommuner krävs en hänvisning av antingen socialkontoret (eller motsvarande) eller Arbetsförmedlingen. Kommunerna kommer att behöva få ett stöd i arbetet för att tillgängliggöra de evidensbaserade metoderna.

Sollentuna kommun instämmer i att statistiken i Kolada på arbetsmarknadsområdet på många områden inte går att jämföra, vare sig över tid eller mellan kommuner. Arbetsförmedlingen har tydligare kriterier än vad kommunerna har för vad som ska mätas

Sollentuna

och hur. I förlängningen leder det till motstridiga resultat som inte är jämförbara över tid. I arbetet med att skapa en likvärdighet är det helt avgörande att den lokala nivån kopplas in och att nationella myndigheter inte utarbetar förslag som inte senare kommer kunna användas i kommunerna.

Vidare är det av vikt att studera de långsiktiga effekterna. Risker med ett kortsiktigt perspektiv är att individen hamnar i ett ekorrhjul med arbetsmarknadsanställning som leder till a-kassa som sedan övergår till ekonomiskt bistånd och sedan tillbaka till arbetsmarknadsanställning. En längre måthorisont krävs där lönarbete utan subvention måste vara målsättningen. Genomgående saknas företagens behov av kompetensförsörjning för att kunna växa och utveckla sin verksamhet. Utan att lyfta in företagarperspektivet blir det svårt att skapa långsiktigt hållbara arbetstillfällen.

Arbetsförmedlingens uppgiftsskyldighet bör utökas så att den även omfattar kommunernas arbetsmarknadsenheter eller motsvarande. Organiseringen av arbetsmarknadsverksamheten skiljer sig åt mellan kommunerna. I vissa, såsom Sollentuna, hanteras verksamheten av en egen nämnd.

När det gäller förslaget att Socialstyrelsen ska ges i uppdrag att ta fram ett kunskapsstöd för arbetet med att bryta långvarigt biståndsmottagande, då är det viktigt att betona kompetensförsörjningsperspektivet och att andra myndigheter med ansvar för den typen av frågeställningar kopplas in. Ska personer ut i sysselsättning krävs att det finns arbetsgivare som är villiga att anställa.

Sollentuna kommun anser att det råder en otydlighet om vem som ska hantera målgruppen. För att nå resultat krävs en tydlig ansvarsfördelning, omfattande och effektivt informationsutbyte samt välfungerande samverkan. Kommunen är ofta den aktör som har störst drivkraft att se till att bidragsberoende kommer i egenförsörjning och har störst kännedom om den lokala arbetsmarknaden.